

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1139,Obchody-Bydgoskiego-Marca-1981-r-Bydgoszcz-19-marca-2007-r.html>
29.03.2026, 18:24

Obchody Bydgoskiego Marca 1981 r. - Bydgoszcz, 19 marca 2007 r.

Instytut Pamięci Narodowej współuczestniczył w obchodach Bydgoskiego Marca 1981 r. W ramach obchodów Referat Wystaw, Wydawnictw i Edukacji Historycznej bydgoskiej delegatury IPN zorganizował spotkanie uczestników wydarzeń Bydgoskiego Marca '81 oraz historyków IPN z młodzieżą, a także wykład dr. Tomasza Chincińskiego pt. „Wydarzenia Bydgoskiego Marca 1981”. Spotkanie oraz wykład odbyły się w sali sesyjnej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 3.

Tego samego dnia w ramach obchodów odbyło się także seminarium naukowe pt. „Niezależny ruch chłopski w Polsce w latach 80 XX wieku”.

Z obchodami Bydgoskiego Marca 1981 r. związana jest również otwarta 16 marca 2007 r. wystawa „Ustrzyki – Rzeszów – Bydgoszcz – tak było” na Starym Rynku w Bydgoszczy.

Seminarium naukowe

NIEZALEŻNY RUCH CHŁOPSKI W POLSCE LAT OSIEMDZIESIĄTYCH XX W.

Bydgoszcz, 19 marca 2007 r., godz. 16.45

Sala sesyjna Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, ul. Jagiellońska 3

- dr Dariusz Iwaneczko (Rzeszów) – „Porozumienia Rzeszowsko-Ustrzyckie i ich wpływ na rozwój niezależnego ruchu chłopskiego”
- dr Tomasz Chinciński (Bydgoszcz) – „Bydgoski marzec '81 i jego wpływ na rozwój niezależnego ruchu chłopskiego”
- prokurator Antoni Kura (Warszawa) – „Próba oceny skali i form represji władz państwowych wobec działaczy rolniczej „Solidarności”
- prof. dr hab. Andrzej Stelmachowski – „Z dziejów powstania NSZZ RI „Solidarność”
- Debata z udziałem działaczy niezależnych ruchów chłopskich – moderator prof. dr hab. Wojciech Polak

Pytanie o skalę represji, stosowanych w latach 70. i 80. ubiegłego wieku przez władze komunistyczne wobec przeciwników politycznych, a zwłaszcza działaczy i sympatyków niezależnych związkowych ruchów chłopskich, jest stale aktualne. Odpowiedzieć na nie

próbował w swoim referacie Antoni Kura, prokurator Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, który dokonał oceny oraz ustalenia skali i form represji wobec „Rolniczej Solidarności.” Ocena ta oparta została na wieloletnich poszukiwaniach i kwerendach, obejmujących nie tylko archiwalia IPN. Uwzględnia ona również relacje oraz wspomnienia działaczy „Rolniczej Solidarności,” a także śledztwa prowadzone przez prokuratorów IPN, obejmujące pokrzywdzonych chłopskich działaczy związkowych, którzy stali się ofiarami stosowanych wobec nich represji.

Podpisanie Porozumień Sierpniowych, a następnie masowe powstawanie komitetów założycielskich NSZZ „Solidarność” wpłynęły również na aktywność środowisk wiejskich. Na terenie całej Polski przystąpiono do tworzenia grup założycielskich „Solidarności Wiejskiej”. Szczególną aktywność chłopcy wykazali w województwach Polski południowo-wschodniej. Odrzucenie przez sąd wniosku o rejestrację „Solidarności Wiejskiej” wydatnie przyczyniło się do eskalacji konfliktu rolników z władzami. Na początku 1981 roku nastąpiło nasilenie protestów rolniczej „Solidarności”. Na południu Polski doszło do kilku strajków, polegających na okupowaniu budynków użyteczności publicznej, a 11 stycznia 1981 roku związał się Ogólnopolski Komitet Strajkowy Rolników w Rzeszowie, do którego też dołączyli strajkujący rolnicy w Ustrzykach Dolnych. W stosunku do strajkujących rolników w Urzędzie Miasta i Gminy w Ustrzykach Dolnych 12 stycznia 1981 roku milicja użyła siły. O protestach rzeszowsko-ustrzyckich i ich wpływie na rozwój niezależnego ruchu chłopskiego opowiedział dr Dariusz Iwaneczko z Rzeszowa.

Bydgoski Marzec 1981 roku stał się ważną datą w najnowszej historii Polski. Wtedy to bowiem nastąpił szczyt mobilizacji społeczeństwa po sierpniu 1980 r., kiedy obok siebie do strajku stawał członek związku i członek PZPR. Kiedy wspólne listy do Biura Politycznego słały zakładowa „Solidarność” i organizacja partyjna. Zapewne władze nie zgodziłyby się na rejestrację rolniczej „Solidarności”, gdyby nie cały kryzys społeczno-polityczny, zapoczątkowany wydarzeniami na sali WRN w Bydgoszczy. Porozumienie zwane bydgoskim, zawarte 17 kwietnia 1981 roku między komisją rządową, której przewodził Stanisław Ciosek, a Ogólnopolskim Komitetem Strajkowym i Ogólnopolskim Komitetem Założycielskim NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” w Bydgoszczy przy współudziale przedstawicieli KKP NSZZ „Solidarność” było zjawiskiem o niebywałym znaczeniu i przyczyniło się do zarejestrowania NSZZ RI „Solidarność”. O wpływie wydarzeń bydgoskich na rozwój niezależnego ruchu chłopskiego mówił dr Tomasz Chinciński.